

OMNIBUS 2007

7.03.2007

ORZEŁ – klasa III gimnazjum

Czas trwania konkursu: 45 minut

Witamy Cię. Otrzymujesz od nas 112 punktów – tyle ile masz decyzji do podjęcia. Za każdą poprawną odpowiedź dopisujemy Ci jeszcze 1 punkt, za błędną zabieramy dany punkt. Gdy nie odpowiadasz, zachowujesz подарowany punkt. Pamiętaj, że każda z odpowiedzi A, B, C, D może być fałszywa lub prawdziwa. **W czasie konkursu nie wolno używać słowników, notatek, podręczników itp. Życzymy przyjemnej pracy. POWODZENIA!**

Jerzy Besala: „Po potopie do rozbiórki” Polityka nr 48 2 grudnia 2006

Czy był to piorun z jasnego nieba? Raczej nie. Od XV w. Polacy mieli świadomość zagrożenia rozbiorem wielkiego państwa polsko-litewskiego. Już w 1392 r., z inicjatywy księcia Władysława Opolczyka, zakon krzyżacki, cesarz Zygmunt Luksemburski, Wacław IV czeski i Habsburgowie projektowali podział Polski. Planom tym stanęły naprzeciw mądre polityczne zabiegi szesnastoletniej dziewczyny, królowej Jadwigi Andegawenki, żony Władysława Jagiełły.

Groźną prośbą rozerwania Polski i Litwy bywały też sojusze moskiewsko-tatarskie. Ok. 1495 r. wielki książę Iwan III proponował chanowi krymskiemu Mengli Gerejowi podział Rzeczypospolitej: „wyruszywszy ja zabiore im Kijów, a zimą przybądź ty. Obydwa razem pójdziemy na króla, jakże Litwa nam się ostoł? Da Bóg, weźmiemy Wilno i Kraków”. Plany te nie były jeszcze wówczas realne, ale wskazywały na kierunek ekspansji państwa moskiewskiego.

Gdy Habsburgowie, konkurując zaciekle w XV i XVI w. z Jagiellonami o prymat w środkowej Europie, chcieli zaszachować Polskę, zawsze korzystali ze straszaka sojuszu austriacko-moskiewskiego rozbioru. „Wszystek świat w swych kleszczach mieć chcą” – pisał król Zygmunt August do swego szwagra Mikołaja Radziwiłła Czarnego w styczniu 1553 r. Usiłowali też Habsburgowie pozyskiwać do swych planów Kozaków i Brandenburczyków; na przeszkodzie jednak stała a to różnica wyznań, a potęga turecka szachująca zarówno Austrię, jak i Rosję, a to małżeństwa dynastyczne polskich królów z Habsburżankami. W XVII w. doszły nowe elementy: rosnąca pozycja Rosji oraz „komara w paszczy lwa polskiego” – niemieckojęzycznych Prus.

W schyłku 1656 r. groźny akt podziału Polski stał się jednak faktem: stały za nim potężne siły, gotowe rozdrapać Rzeczpospolitą. W końcu stycznia 1657 r. wielka armia Rakoczego, licząca ok. 25 tys. żołnierzy, ruszyła przez oblodzone przełęcze karpackie; toczyła się na Lwów. Pod Medyką została wzmocniona przez 8-10 tys. kozaków pod wodzą Antona Żdanowicza. Chmielnicki udawał przed carem, który zawarł sojusz z Polską, że nadal jest niezależnym hetmanem. Armia ta zawróciła spod Lwowa, idąc Szwedom z odsieczą na Kraków.

1. W powyższym fragmencie tekstu można znaleźć:

- A) narrację   B) opis   C) cytaty   D) przywołany fragment korespondencji

2. Wypowiadający się w powyższym tekście jest:

- A) narratorem pierwszoosobowym   B) narratorem trzecioosobowym
C) narratorem – obserwatorem   D) podmiotem lirycznym

3. W przywoływanym fragmencie artykułu:

- A) można zauważyć zabiegi stylizacyjne (archaizację)   B) nie wszystkie sądy i opinie pochodzą od autora
C) autor koncentruje się na faktach   D) autor obala obiegowe poglądy

4. Oba użyte w tekście pytania:

- A) są pytaniami retorycznymi   B) są podstawą dla dalszych rozważań
C) są postawione przez autora artykułu   D) zostały wprowadzone, żeby ożywić wywód

5. Wszystkie wydarzenia, o których mowa w przywoływanym tekście:

- A) mają związek z agresywną polityką prowadzoną przez różne państwa wobec Polski   B) rozgrywają się w XVII w.
C) związane są z polityką zagraniczną państwa polskiego   D) są udokumentowanymi faktami historycznymi

6. Zakusy rozbitcia państwa polsko-litewskiego były zdaniem autora artykułu:

- A) działaniami inspirowanymi głównie przez Rosję   B) nie były najważniejszym problemem Rzeczypospolitej
C) wywoływały konieczność udanych działań dyplomacji polskiej   D) procesem długofalowym

7. Wymienieni w tekście królowie polscy – Władysław Jagiełło i Zygmunt August

- A) należeli do tej samej dynastii   B) byli Jagiellonami   C) byli lepszymi władcami od swoich synów
D) dali początek wielkim dynastiom na tronie polskim

8. Plany Habsburgów dotyczące rozbioru państwa polskiego zgodnie z wymową powyższego artykułu:

- A) krzyżowały zabiegi dyplomacji polskiej
B) paraliżowały zmieniające się układy polityczne (np. zagrożenie ze strony Turcji)
C) neutralizowała polityka dynastyczna władców polskich (np. małżeństwa)
D) stały się często nierealne ze względu na trudności w zawieraniu sojuszy przeciwko Polsce

9. Autor w swoim tekście dużo uwagi poświęca:

- A) dokładnemu opisowi posunięć polskiej dyplomacji   B) wykazaniu, że byt Rzeczypospolitej nigdy nie był bezpieczny
C) analizie przyczyn, dla których Rzeczpospolita stała się celem ataków
D) wymienianiu wszystkich najważniejszych akcji podjętych przeciwko Rzeczypospolitej od XIV w do XVII w.

10. Habsburgowie, konkurując o prymat w Europie z Jagiellonami:
 A) aktywnie włączali się w sojusze zawierane przeciwko Polsce B) zawierali korzystne małżeństwa dynastyczne
 C) grozili Polsce zawieraniem przymierza z państwem moskiewskim D) wykorzystywali zagrożenie ze strony Turcji
11. Styl powyższego artykułu charakteryzuje się:
 A) emocjonalnością B) rzeczowością C) oszczędnością środków stylistycznych D) precyzją
12. O kompozycji przedstawionego fragmentu tekstu można powiedzieć, że:
 A) wypowiedź rozwija myśl sformułowaną na początku B) cała wypowiedź zmierza do wyrazistego zakończenia
 C) w wypowiedzi da się wyodrębnić tezę i jej argumentację
 D) w wypowiedzi można wyodrębnić kilka wątków, które splatają się w zakończeniu
13. Wprowadzone do tekstu cytaty:
 A) ożywiają i urozmaicają tekst B) ilustrują sądy wygłaszane przez autora artykułu
 C) przybliżają czytelnikowi wydarzenia historyczne D) potwierdzają słuszność stwierdzeń autora
14. W tekście można znaleźć:
 A) stały związek frazeologiczny B) metaforę C) przypis D) oksymoron
15. W tekście znajdują się:
 A) równoważnik zdania B) zdanie złożone współrzędnie-przeciwstawne
 C) wypowiedzenia zawierające orzeczenie imienne D) zdanie pojedyncze
16. Czasownikiem nie jest:
 A) przybądź B) rozerwania C) świadomość D) chcą
17. W ostatnim zdaniu tekstu znajduje się:
 A) imiesłów B) rzeczownik w narzędniku C) rzeczownik w celowniku D) czasownik w 3 os. l. mn.
18. W ostatnim zdaniu:
 A) znajdują się trzy przyimki B) występuje zaimek
 C) wszystkie użyte wyrazy są odmienne D) występują nieodmienne części mowy
19. Tyle samo głosek co liter znajduje się w wyrazie:
 A) mieli B) usiłowali C) królów D) różnica
20. Wyrazem akcentowanym na przedostatnią sylabę jest:
 A) już B) wielka C) jest D) rosnąca

Ignacy Krasicki „Jagnię i wilcy”
 Zawszy znajdzie przyczynę, kto zdobyczy pragnie.
 Dwóch wilków jedno w lesie nadybali jagnię;
 Już go mieli rozerwać, rzekło: "Jakim prawem?"
 "Smacznyś, słaby i w lesie!" - Zjedli niezabawem.

21. Utwór powyższy:
 A) zawierał morał umieszczony na końcu B) charakteryzuje się kondensacją treści
 C) ma fabułę D) zawiera rymy parzyste
22. O autorze tego wiersza można powiedzieć, że:
 A) widział Pałac Królewski w Łazienkach B) sławę zyskał za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego
 C) wysoko cenił sobie tylko nowoczesne (jak na epokę, w której żył) formy w sztuce D) był biskupem
23. Wprowadzony do utworu dialog:
 A) zwalnia akcję B) ożywia akcję C) przybliży opisywane wydarzenia czytelnikowi D) zastępuje opis
24. Zgodnie z wymową powyższego tekstu można stwierdzić, że:
 A) prawo zawsze służy silniejszemu B) słabi mogą przeżyć tylko dzięki silniejszym
 C) prawo tak naprawdę nie istnieje D) wola silnych staje się prawem
25. Zwierzęta przedstawione w tym utworze:
 A) wyglądem przypominają ludzi B) przedstawiają pewne charakterystyczne ludziom postawy
 C) zostają sportretowane w karykaturalny sposób D) ukazują wyłącznie wady ludzi
26. Formy, które w dzisiejszej polszczyźnie mają inną postać, to:
 A) dwóch wilków B) już go (jagnię) mieli rozerwać C) znajdzie przyczynę D) jakim prawem?
27. Przysłówek to:
 A) smacznyś B) kto C) zawszy D) niezabawem
28. W zdaniu: *Dwóch wilków jedno w lesie nadybali jagnię* występuje:
 A) podmiot B) przydawka C) okolicznik D) dopełnienie